
Dr. Alexander M. Kellas og den første Mount Everest-ekspedisjon

ARTIKKEL

HAUGE A

Sammendrag

I 1921 utsendte Royal Geographical Society i samarbeid med Alpine Club den første ekspedisjon til Mount Everest. Hensikten var å finne en egnet rute frem til fjellet, tegne kart og ta fotografier av regionen. Bare hvis risikoen ble vurdert å være liten, skulle ekspedisjonen gjøre et forsøk på å nå selve toppunktet av jordens høyeste fjell. Man hadde på den tiden få kunnskaper om hvordan mennesker reagerte på å oppholde seg i så ekstreme høyder. Den mest kunnskapsrike og erfarne høydefysiolog i 1921 var antakelig dr. Alexander M. Kellas ved Middlesex Hospital i London. Før den første verdenskrig hadde han gjennomført ekspedisjoner i Himalaya og besteget flere fjell på over 6100 m. I samarbeid med fysiologen Haldane hadde han også gjort forsøk i lavtrykksskammer. Men hans mest interessante artikkel forble upublisert. Den ble funnet i Alpine Clubs arkiv for ca. 12 år siden. Manuskriptet har tittelen *A consideration of the possibility of ascending Mount Everest*. På basis av inngående analyser konkluderer han med at det burde være mulig for et menneske i god kondisjon å nå toppen uten medbrakt oksygen.

Kellas drev seg selv svært hardt. På invitasjon fra Alpine Club sluttet han seg til Mount Everest-ekspedisjonen bare to dager etter tilbakekomsten fra sin egen ekspedisjon til fjellet Kabru i Sikkim. Under innmarsjen døde han, like før Mount Everest kom til syne. Denne artikkelen omhandler manuskriptet i Alpine Club og 1921-ekspedisjonens anstrengelser for å finne en brukbar vei til toppen av Mount Everest. Mallory, Bullock og Wheeler fant en slik vei over passet Lhakpa, ned på østre Rongbuk-bre og opp via nordskaret på Everest. Det var denne ruten som ble forsøkt ved alle Mount Everest-ekspedisjoner i mellomkrigstiden.

Publisert: 20. mars 1997. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2025. Lastet ned fra tidsskriftet.no 26. desember 2025.